

A MARIÑA LUCENSE

UN DESTINO EXCEPCIONAL PARA A OBSERVACIÓN DE AVES NO NOROESTE DA PENÍNSULA IBÉRICA

As súas **catro Zonas de Especial Protección para as Aves**, sumadas á diversidade dos seus hábitats e a súa localización estratéxica no **Corredor Migratorio Galaico-Cantábrico Occidental**, convértena nun enclave de gran relevancia dentro da **Rede Natura 2000**.

Dende os seus imponentes **cantís e extensas praias** ata as súas **riás, marismas e montes de interior**, este territorio ofrece un refuxio esencial para unha ampla variedade de aves. Entre as especies máis emblemáticas destacan o **cullereiro** (*Platalea leucorodia*), a **pardela balear** (*Puffinus mauretanicus*), o **mazarico real** (*Numenius arquata*) e unha **extraordinaria diversidade de gaivotas**, consolidando a este territorio, xunto con **Estaca de Bares** (A Coruña) e **Cabo Burela**, como un dos mellores puntos de observación e fotografía de **aves mariñas migratorias** en Europa.

Ademais, as rías, zonas húmidas e montañas da comarca albergan unha avifauna excepcional, incluíndo **especies singulares e rarezas ornitolóxicas**, como a **mobella grande** (*Gavia immer*) ou a **gaivota de Bonaparte** (*Chroicocephalus philadelphia*), que poden avistarse no inverno nas enseadas e rías tras temporais atlánticos.

Este folleto serve como **guía práctica** para descubrir **algúns dos mellores enclaves de observación**, ao tempo que promove a práctica dun **turismo sostible e responsable**, en harmonía coa riqueza natural da Mariña Lucense.

Para gozar dunha experiencia óptima de birdwatching na Mariña Lucense, é recomendable contar con información actualizada sobre especies, lugares e mellores épocas de observación. A continuación, ofrécense algúns recursos útiles:

WEBS DE REFERENCIA E APLICACIÓNS ÚTILES

A Mariña Lucense Ornitoloxía | amarinalucense.gal
Información detallada sobre zonas de observación, especies e consellos para o turismo ornitolóxico no territorio.

SEO BirdLife | seo.org
Información sobre especies, conservación e eventos ornitolóxicos en España.

eBird | ebird.org
Plataforma colaborativa para rexistrar avistamentos e consultar listados de aves en tempo real.

Galicia Birding | turismo.gal
Recursos e rutas específicas para a observación de aves en Galicia.

Merlin Bird ID
Aplicación gratuita que permite identificar aves a través de fotografías e cantos.

MELLOR ÉPOCA PARA VISITAR

Primavera | marzo-xuño
Época ideal para a nidificación de moitas especies e o paso pre nupcial.

Otono | setembro-novembro
Migración pos nupcial, con gran tránsito de aves mariñas e limícolas.

Inverno | decembro-febreiro
Gran concentración de aves acuáticas e mariñas invernantes en rías e zonas húmidas.

A través deste link poderás ampliar información sobre zonas de observación, mapas interactivos, guías ornitolóxicas e especies destacadas na web da Mariña Lucense.

Seguindo estes recursos, a observación de aves na Mariña Lucense será unha experiencia cómoda, accesible e respectuosa co entorno natural. ¡Gózaa e coida da contorna!

TURISMO ORNITOLÓXICO NA MARIÑA LUCENSE

MINIGUÍA PARA OBSERVADORES

CONSELLOS PARA A OBSERVACIÓN

Onde colocarse, que equipo levar e posibles percorridos

Para gozar ao máximo da observación de aves, é importante planificar ben a saída e contar co equipo adecuado. A continuación, ofrécense algúns consellos para mellorar a túa experiencia:

ONDE COLOCARSE: ELIXE OS MELLORES PUNTOS DE OBSERVACIÓN

Aproveita os observatorios e miradoiros naturais Ofrecen excelentes condicións para o avistamento de aves mariñas e acuáticas.

Consulta as mareas En zonas intermareais, como os estuarios e marismas, é mellor acudir en **baixamar** ou **media marea**, cando as aves limícolas buscan alimento no fango.

Elixo os momentos do día axeitados As primeiras horas da mañá e o atardecer son os momentos de maior actividade das aves.

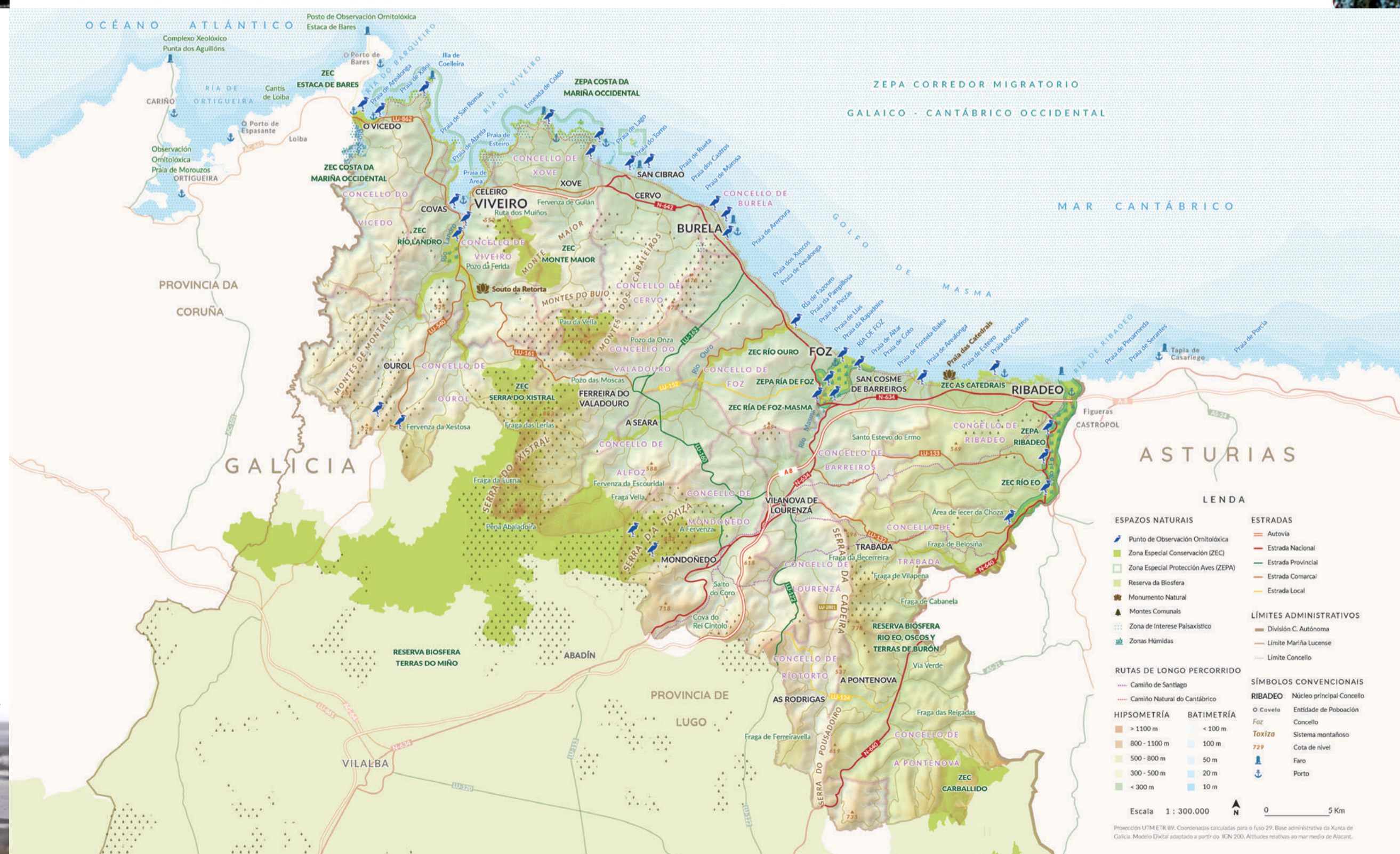
QUE EQUIPO LEVAR PARA UNHA MELLOR EXPERIENCIA

Prismáticos Uns de 8x42 ou 10x42 son ideais para observar aves en detalle.

Telescopio terrestre Moi útil para a observación de aves mariñas e en grandes zonas húmidas, onde os exemplares poden estar a gran distancia.

Guía de aves Levar un libro ou usar apps como eBird ou Merlin Bird ID facilita a identificación de especies.

Roupa e calzado adecuado Opta por cores neutras para non chamar a atención e usa calzado cómodo e impermeable se vas percorrer zonas húmidas.

BOAS PRÁCTICAS PARA A OBSERVACIÓN DE AVES

A observación de aves na Mariña Lucense é unha actividade enriquecedora que permite conectar coa natureza e descubrir a riqueza ornitolóxica do territorio. Para garantir unha experiencia responsable e respectuosa na contorna, é fundamental seguir estas boas prácticas:

Respecta o hábitat

As aves dependen da súa contorna para sobrevivir. **Non pises marismas, dunas, zonas de nidificación ou calquera hábitat fráxil.** Non deixes lixo nin alteres a paisaxe natural.

Non alteres o seu comportamento

Observar aves debe facerse desde unha distancia prudente. Non as forces a voar nin interfas na súa actividade. En época de cría, non te achegues demasiado aos niños para non causar estrés nin abandonos.

Usa roupa e equipo adecuado

Viste cores neutras para camuflarte no entorno e leva calzado cómodo para moverte sen problemas. Usa **prismáticos** ou **telescopios** para gozar dos detalles sen necesidade de achegarte demasiado.

Minimiza o ruído e as molestias

Falar en voz baixa e moverse con discreción aumenta as posibilidades de avistamento. Evita ruidos innecesarios, como música alta ou berros, e silencio o teléfono móbil.

Mantente en sendeiros e camiños autorizados

Respecta as rutas establecidas e non accedas a zonas restrinxidas. Seguir os camiños sinalizados minimiza a alteración do ecosistema e protexe a flora e fauna locais.

Reporta aves en perigo ás autoridades

Se observas **aves feridas, en perigo ou atrapadas**, contacta cos organismos pertinentes, como a **Consellería de Medio Ambiente** ou asociacións especializadas. Tamén podes rexistrar os teus avistamentos en plataformas como eBird ou SEO BirdLife, contribuíndo ao seguimento e conservación das especies.

ZONAS DESTACADAS DE OBSERVACIÓN DE AVES NA MARIÑA LUCENSE

Pilro tridáctilo

Furabuchos balear

Gaivota sombría

BARREIROS

Situado na franxa costeira da Mariña Lucense, destaca pola riqueza ecolóxica dos seus **sistemas dunares e marismas intermareais**, que conforman un hábitat esencial para numerosas especies de aves migratorias. O seu litoral está dominado por amplos areais e cordóns dunares, entre os que **sobresaeen as marismas da Ría de Foz e os sistemas dunares de Altar e Arealonga**, espazos que ofrecen **refuxio, descanso e alimentación** a aves limícolas e costeiras.

Especialmente durante a **primavera e outono**, a zona convértese nun punto de paso clave dentro do **Corredor Migratorio Galaico-Cantábrico Occidental**, albergando especies como a **pillara real** (*Charadrius hiaticula*), o **pilro tridáctilo** (*Calidris alba*) e o **mazarico real** (*Numenius arquata*), que percorren as beiras en busca de alimento. Estes areais tamén son frecuentados por **diferentes especies de gaivotas**, o que engade interese para os observadores.

Bilurico pativerde

Imaxe @wildidesanti

Peto verdeal ibérico

Voitre euroasiático

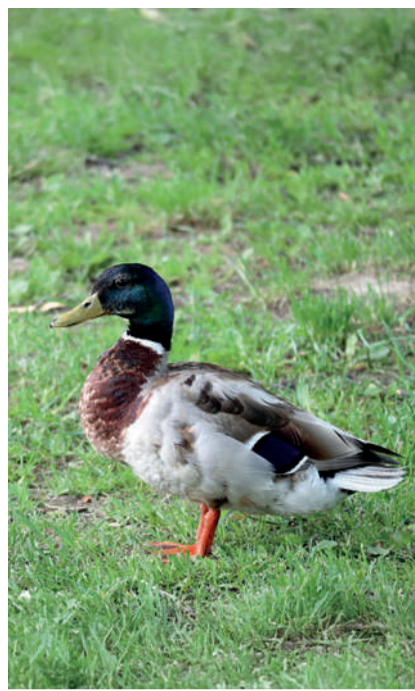
Águia pescadora

FOZ

A **Ría de Foz**, protexida dentro da **Rede Natura 2000**, é un ecosistema costeiro clave na Mariña Lucense. A súa combinación de **marismas, estuarios e zonas intermareais** convértea nun hábitat fundamental para a migración de **aves acuáticas e limícolas**, que atopan aquí unha área de descanso e alimentación nos seus desprazamentos estacionais.

Durante a **primavera, outono e inverno**, esta ría alberga especies emblemáticas como o **cullereiro común** (*Platalea leucorodia*), o **bilurico pativerde** (*Tringa nebularia*) e o **lavanco real** (*Anas platyrhynchos*). Ademais, a súa localización no **Corredor Migratorio Galaico-Cantábrico Occidental** permite o avistamento de diversas especies en tránsito.

Lavanco real

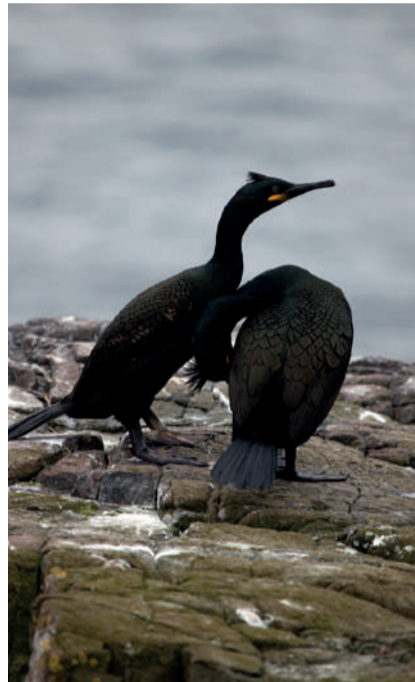

MONDOÑEDO

Rodeado de **bosques atlánticos e montes de media altitude**, **Mondoñedo** é un enclave privilexiado para a observación de **aves forestais e rapaces**. As súas fragas de carballos, castiñeiros e bidueiros proporcionan refuxio a numerosas especies, mentres que os cortados rochosos e ladeiras abertas favorecen a presenza de grandes carroñeiros.

Ao longo de todo o ano, é posible avistar ao **peto verdeal ibérico** (*Picus sharpei*), un paxaro carpinteiro inconfundible pola súa plumaxe verde e a súa potente chamada afrautada. Nos ríos e regatos de montaña, o **verderolo da serra** (*Carduelis citrinella*) pode observarse mergullándose na auga en busca de invertibrados, mentres que nos ceos montañosos sobrevoa o **voitre euroasiático** (*Gyps fulvus*), que colonizou a zona nos últimos anos.

Os visitantes poden explorar esta contorna a través da senda da **Fraga Vella**, unha das fragas mellor conservadas da comarca, ou dirixirse aos **Montes de Tronceda**, onde é posible avistar grandes rapaces en voo e gozar da riqueza natural da zona.

Corvo mariño cristado

OUIROL

Situado no interior da **Mariña Lucense**, **Ourol** destácase pola súa paisaxe de media montaña, dominado por **bosques e zonas abertas**, que crean hábitats ideais para a observación de **rapaces e aves rupícolas**. A súa riqueza ecolóxica convértee nun enclave destacado dentro da comarca, ofrecendo refuxio a especies adaptadas a contornas escarpadas.

Na **primavera e principios do verán**, Ourol permite o avistamento do **voitre euroasiático** (*Gyps fulvus*), que consolidou aquí **unha das principais colonias de Galicia**. Ademais, é frecuente a presenza do **lagarteiro euroasiático** (*Falco tinnunculus*), unha rapaz áxil que se mantén suspendida no aire mentres caza pequenos roedores. Nos riscos e cortados rochosos, a **andoriña dos penedos** (*Ptyonoprogne rupestris*) déixase ver en voos acrobáticos, especialmente na primavera e verán.

Para os observadores, a **fervenza da Xestosa** e o **lugar do Sisto** ofrecen itinerarios e miradoiros naturais, ideais para gozar da avifauna sen perturbar o seu entorno convertendo a Ourol nun destino atractivo para a ornitoxía de montaña.

Mobella grande

RIBADEO

A **ría de Ribadeo**, situada na fronteira natural entre Galicia e Asturias, é un dos ecosistemas máis importantes do noroeste peninsular para a avifauna migratoria. Protexida baixo a figura de **ZEPA (Zona de Especial Protección para as Aves)** e catalogada como **Humidal RAMSAR de importancia internacional**, esta ría alberga unha extraordinaria diversidade de hábitats que inclúen **marismas, areais, pastizais salinos e zonas intermareais**, proporcionando refuxio e alimento a unha gran variedade de aves acuáticas e limícolas.

Durante a **migración outonal e invernal**, a ría convértese nun enclave estratéxico para miles de aves en paso ou en invernada. Destacan especies como o **asubiño común** (*Mareca penelope*), o **mazarico real** (*Numenius arquata*) e o **bilurico escuro** (*Tringa erythropus*), que atopan nas súas augas someras un hábitat ideal para descansar e alimentarse. Ademais, a **águia pescadora** (*Pandion haliaetus*) aproveita a abundancia de peixes na ría.

Para complementar estes ricos ecosistemas, a coñecida como **Charca de Rinlo**, unha pequena lagoa estacional situada cerca da costa, ofrece un hábitat adicional crucial para as aves migratorias e residentes.

Para facilitar a observación, na ría existen varios **observatorios ornitolóxicos**, como o de **Muro de Lamas** ou o de **Reme** estratéxicamente situados para gozar deste santuario natural sen interferir no seu delicado equilibrio ecolóxico.

Gaivota arxétea europea

TRABADA

O municipio de **Trabada**, situado no extremo oriental da Mariña Lucense, ofrece unha paisaxe dominada por **bosques de ribeira e zonas húmidas vinculadas ao curso do Río Eo**, un ecosistema protexido dentro da **Reserva da Biosfera Río Eo, Oscos e Terras de Burón**. A súa combinación de fragas ben conservadas e zonas húmidas, fai deste territorio un refuxio clave para **aves acuáticas e forestais**.

Durante a **primavera e o verán**, é frecuente a presenza do **lavanco real** (*Anas platyrhynchos*), que aproveita as tranquilas augas do río para criar. Tamén poden observarse limícolas como o **bilurico das rochas** (*Actitis hypoleucos*), característico polos seus movementos incansables nas beiras pedregosas. Nos prados próximos, a **garza boeira occidental** (*Bubulcus ibis*) desprázase en busca de insectos, a miúdo preto do gando.

Os amantes da ornitoxía poden explorar esta contorna a través da **Área Recreativa da Chozas**, un punto clave para a observación de aves acuáticas.

Mascato común

Imaxe @wildidesanti

O VICEDO

O litoral do **Vicedo** caracterízase pola súa espectacular combinación de **cantís, illotes e desembocadura do Río Sor**, creando un entorno ideal para a observación de aves mariñas e migratorias. Dentro desta paisaxe destaca a **lla Coelleira**, un dos poucos enclaves galegos onde cría a **pardela cincuenta atlántica** (*Coloectris borealis*), unha especie peláxica que volta a terra firme só na época reprodutiva.

Durante a **primavera e o outono**, os cantís e praias do Vicedo son un excelente punto de observación para o **corvo mariño cristado** (*Phalacrocorax aristotelis*), que nidifica nas rochas costeiras, e o **mourelo euroasiático** (*Melanitta nigra*), un pato mariño que inverna nestas augas tras migrar dende as súas zonas de cría no norte de Europa.

Para gozar deste ecosistema sen interferir no seu equilibrio, o **porto** e a **desembocadura do Río Sor** e os cantís ofrecen panorámicas espectaculares e oportunidades únicas para a observación de aves mariñas no seu hábitat natural.

VIVEIRO

Este municipio ofrece unha gran diversidade de hábitats costeiros, onde a **enseada de Covas** e a **desembocadura do Río Landro** destacan como puntos clave para a observación de aves acuáticas e mariñas. Durante o **inverno**, estas zonas albergan unha notable concentración de **gaivotas, limícolas e especies mariñas invernantes**.

Entre as especies máis destacadas nesta época atópanse a **mobella grande** (*Gavia immer*), o **éider común** (*Somateria mollissima*) e a **gaivota polar** (*Larus glaucoides*), unha rareza invernal que pode avistarse ocasionalmente na enseada. Ademais, a **zona intermareal do Landro atrae diversas limícolas e garzas** que buscan alimento nas súas augas someras.

Para os observadores, Viveiro conta cun **observatorio de aves**, un punto privilexiado para gozar deste refuxio natural sen interferir no ecosistema, ideal para a práctica da ornitoxía responsable.

Mazarico chinador

XOVE

O litoral de **Xove** ofrece paisaxes espectaculares con cantís, enseadas e praias que o converte nun punto estratéxico para a observación de **aves mariñas migratorias**. **Punta Roncadoira** e a **punta de Morás** destacan como lugares privilexiados para avistar especies en tránsito a longo do **Corredor Migratorio Galaico-Cantábrico Occidental**. Ademais, a contorna da **praia de Lago - praia, marisma e lagoas -**, proporciona un complemento ideal a estes hábitats costeiros como refuxio para moitas especies de aves acuáticas e mariñas.

Durante o **outono**, a costa convértese nun miradoiro excepcional para observar o **mascato común** (*Morus bassanus*), que cruza a costa en grandes números na súa migración cara ao sur. Nas zonas rochosas do litoral, é frecuente a presenza do **virapedras común** (*Arenaria interpres*), mentres que a **gaivota arxétea europea** (*Larus argentatus*) é unha visitante habitual ao longo do ano.

Paporrubio común

